అనుబంధం - 1

శ్రీ స్వాములవారి సదుపదేశములు

1. ఉదయమున నాలుగు గంటలకు నిదురనుండి లెమ్ము. అది బ్రాహ్మీముహూర్తము. భగవద్ధ్యానమునకు మిక్కిలి అనుకూలమైన సమయము.

2. తూర్పుముఖముగా గాని, లేక ఉత్తరముఖముగా గాని పద్మ, లేక సిద్ధ, లేక సుఖాసనమున అర్ధగంటవరకు జపధ్యానములందు కూర్చుండుము. కాలవ్యవధిని క్రమముగ మూడుగంటలకు అధికము చేయుము. బ్రహ్మచర్యమును, ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు శీర్ష- సర్వాంగాసనములను వేయుము. నడచుట మున్నగు తేలికయైన శరీరవ్యాయామమును సక్రమముగ జరుపుము. ఒకింత ప్రాణాయామమును చేయుము.

3. నీ యభిరుచి, లేక యిష్టమున కనుగుణముగ ఓం, ఓం నమోనారాయణాయ, ఓం నమః శివాయ, ఓం నమోభగవతే వాసుదేవాయ, ఓం శరవణభవ, ఓం సీతారాం ఓం శ్రీరామ్, హరిః ఓమ్ అను మంత్రములను గాని లేక గాయత్రీమంత్రమును గాని 108సార్లు గాని అంతకు అధికముగ గాని జపము చేయుము.

4. ధ్యానమునకై ఒక గదిని ప్రత్యేకముగా నీ స్వాధీనమునం దుంచుకొనుము.

5. ప్రతినిత్యము నియమబద్ధముగ గీత, రామాయణము, భారతము, భాగవతము, విష్ణుసహస్రనామము, ఆదిత్యహృదయము, ఉపనిషత్తులు లేక యోగవాసిష్ఠమును అరగంట నుండి ఒక గంటవరకు స్వాధ్యాయముచేసి విచారణ సల్పుము.

6. ప్రార్థనాశ్లోకములను, స్తోత్రములను కొన్నింటిని కంఠస్థమొనర్చి జపధ్యానములకు ముందు ఆసనమున కూర్చుండిన వెంటనే వానిని పునశ్చరణ చేయుము. ఇది మనస్సును త్వరితముగ ఉన్నతపరచును.

7. ఒక జపమాలను నీమెడలో కాని, దిండు క్రిందగాని రాత్రులందుంచుకొనుము.

8. ప్రతిదినము ఒకగంట కాని రెండుగంటలు కాని మౌనవ్రతమును అవలంబింపుము.

9. సత్యమునే పల్కుము. మితముగా మాట్లాడుము. మధురముగ మాట్లాడుము.

10. ఏకాదశినాడు ఉపవాస ముండుము. పాలు లేక పండ్లను మాత్రమే తీసికొనుము.

11. సాత్త్వికాహారమును భుజింపుము. మితాహారము నవలంబింపుము. పొట్టను ఎక్కువగా నింపకుము. ఏ వస్తువులను మనస్సు అధికతమముగా కాంక్షించునో, ఆ వస్తువులను సంవత్సరములో కొంతకాలము తీసికొనకుము. సామాన్యాహారమును భుజించుము. పాలు, పండ్లు ధారణకు దోహదమిచ్చును. జీవనము గడచుటకై ఆహారమును ఔషధము వలె తీసికొనుము. భోగముకొరకు భుజించుట మంచిది కాదు.

12. జీవశక్తియగు వీర్యమును బహు జాగ్రత్తగా కాపాడుకొనుము.

13. నిరంతరము సత్సాంగత్యము కలిగి దుస్సాంగత్యమును విడువుము. పొగ త్రాగుటను, మాంసమును, సారాద్రవ్యములను పూర్తిగా వదలివేయుము. ఏ చెడ్డ యలవాటులను అలవరచుకొనకుము.

14. ప్రతినెల లేక ప్రతినిత్యము నీ ఆదాయము ననుసరించి లేక రూపాయకు 5 పైసల వంతున సక్రమముగ దానము చేయుము.

15. నీ కోరికలను తగ్గించుకొనుము. తృప్తికరమగు ఆనందజీవితమును గడపుము. నిరాడంబరమైన జీవితమును, ఉన్నత భావములను కలిగియుండుము.

16. ఎన్నడును ఎవరిని నొప్పించకుము. కోపమును ప్రేమ క్షమా దయలచే నిగ్రహింపుము.

17. శయనించుటకు ముందు నీవు ఆ దినమున చేసిన తప్పులను గురించి యోచింపుము (ఆత్మపరిశీలన గావించుకొనుము). దినచర్య పుస్తకమును ఉంచుకొనుము. గడచిన తప్పులను గూర్చి పశ్చాత్తాపపడుము. క్రొత్తవానిని చేయకుము.

18. ప్రతిదినము మృత్యువు వేచియున్నదని జ్ఞాపకముంచుకొనుము. సత్ప్రవర్తనను కలిగియుండుము.

19. నిదురలేచిన వెంటనే మరల నిదురించుటకు ముందు భగవంతుని స్మరిం

వుము. నీ సర్వస్వము భగవంతునికి అంకితము చేయుము.

20. అనంతవిశ్వములో ఈ భూగోళము ఒక చిన్న నలుసని భావించి, అహంకారమును దులిపివైచి, నీ సిరిసంపదలను గొప్పగా భావింపక, ఈ విశ్వమునకంతకును ప్రభువైన పరమాత్మయెడల భక్తి ప్రపత్తులు గలిగియుండుము.

21. సాధకుడు ప్రారంభమున చిత్తమును ప్రార్థనా, నామస్మరణాదులచే పరమాత్మరంగమున ఒకింతపైకి లేపి, ఆ పిదప తత్త్వవిచారణచే ఊర్ధ్వముగ గొనిపోవును.

22. మనస్సు రాగాది కషాయయుతమై మలినముగా నున్నచో దైవమునందు గాని, దైవవాక్కునందు గాని అభిరుచి కలుగదు. కావున విషయభోగములందు విరక్తి గలిగియుండవలెను.

23. సమస్త భూతకోట్లయందును, సర్వేశ్వరుని అస్తిత్వమును అనుభూత మొనర్చుకొనుచు కరుణ ప్రేమాదులను అభివృద్ధి పరచుకొనుటయే నిజమైన భక్తియగును.

24. ధర్మాచరణయే మానవుడు కడతేరుటకు ఏకైకమార్గమని యెరుంగవలయును. ధర్మము నుల్లంఘించి ఎవరును దైవమును చేరలేరు.

25. మంచునకు శీతలత్వ మెట్లు స్వభావమో, అగ్నికి ఉష్ణత్వమెట్లు స్వభావమో, అట్లే శరీరమునకున్ను జనన మరణములు స్వభావములై యున్నవి. అందుచే మరణమును గూర్చి యెవరును భయపడ నవసరము లేదు.

26. మనుష్యునకు ఉన్న విలువ మనుష్యుని నీడకు లేదు. బింబమునకు ఉన్న విలువ ప్రతిబింబమునకు లేదు. అట్లే ఆత్మకున్న విలువ దేహమునకు లేదు.

27. సుదర్శనము (అనగా సమ్యక్ దృష్టి లేక సత్యదృష్టి) గల వాడు సుదర్శనధారియే (అనగా సాక్షాత్ విష్ణువే) అయి చెన్నొందును.

28. దివ్వె చిమ్నీని ప్రతిదినము తుడుచుచుండినచో ఎట్లు శుద్ధముగానుండునో, రాగిపాత్రను ప్రతిరోజు తోముచుండినచో ఎట్లు నిర్మలముగా నుండునో, అట్లే ప్రతిదినము ఆత్మపరిశోధన చేసికొనుచుండినచో జీవునియం దీ మాలిన్యము ప్రవేశించుటకు అవకాశముండదు.

29. అంత్యకాలమున జీవుని రక్షించున దేదియో ముందుగనే యోచనచేసి దాని విషయమై తగు జాగ్రత్తలు గైకొనవలెను.

30. లౌకికవిద్యలెన్ని గడించినను చిత్తశుద్ధి లేనిచో ఆత్మతత్త్వము లేశ మైనను అనుభూతము కాదు.

31. తాను ఆత్మ యేకాని దేహము కాదు. తనకు ఏ కాలమందును వినాశము లేదు. నశించునది, వికారము నొందునది, మరణించునది దేహమేకాని దేహియగు తాను కాదు." ఈ ప్రకారముగ తనయొక్క 'సత్' అంశమును మాటిమాటికిని మననము చేయుచుండవలెను.

32. తాను జడమగు మట్టిబొమ్మకాదు. మృణ్మయుడుకాదు. చిన్మయుడు, ప్రజ్ఞానఘనస్వరూపుడు. సుషుప్తియందును మేలుకొనియుండు చిద్రూపాత్మయే తాను. ఈ ప్రకారముగ తనయొక్క "చిత్" అంశమును మరల మరల చింతనచేయుచుండవలెను.

33. తాను సంసారదుఃఖములందు పడి మ్రగ్గిపోవు కీటకముకాదు. ఆనందసాగరమున వోలలాడు బ్రహ్మాండాధిపతి. నిప్పును చెదలు అంటజాలనట్లు దుఃఖశోకము లెవ్వియు తన్ను స్పృశింపజాలవు — ఈ ప్రకారముగ తనయొక్క "ఆనంద" అంశమును మాటిమాటికి మననము చేయుచుండవలయును.

34. తాను 'సత్', 'చిత్', 'ఆనంద', రూపుడగు పరబ్రహ్మమే యను పరమ సత్యమును ప్రతిదినము పెక్కుమార్లు జ్ఞాపకము చేసికొనవలయును.

35. ప్రణవమును ఎవరైనా ధ్యానించి తరించవచ్చును. ఇచట జాతి మత కుల లింగ వివక్షత లేనేలేదు. భక్తి శ్రద్ధలుండిన చాలును.

36. సాధకులు ఆహారవిషయమై కడుజాగ్రత్త వహించవలెను. మధ్యమార్గమును అవలంబించవలెను. అధికముగా తినరాదు. తిండిలేకుండను ఉండరాదు.

37. ఆయాసమును పోగొట్టుకొనుటకే భోజనమేర్పడినది కాని మితిమీరి తినినచో భుక్తాయాసము కలుగును. ఇది జనులు కోరితెచ్చుకొను జబ్బు.

38. అధికముగా తినినందున కలిగిన భుక్తాయాసమును తీర్చు కొనుటకు క్రింద పడి దొర్లుటలోను, నిద్రించుటలోను ఒకటి రెండుగంటల సమయము

అమూల్యమగు ఈ మానవ జీవితములో ప్రతిదినము వ్యర్థమగుచున్నది.

39. తాము అధికముగా తినుటవలన ఇతర ప్రాణులయొక్క ఆహారములో కొంత భాగము తస్కరించినట్లే యగుచున్నది.

40. అధికాహారమువలన ఆరోగ్యముకూడ భంగ మగుచున్నది.

41. ఆహారము తగినంత లేనిచో శరీరము, మనస్సు రెండును శుష్కించును. అత్తరి చింతనకే అవకాశముండదు.

42. దినమున కనేకసార్లు భుజింపరాదు. రెండు పర్యాయములు లేక సాధ్యమైనచో ఒక పర్యాయము భుజించుట ఆరోగ్యకరము.

43. భోజనమునకు భోజనమునకు మధ్య చిరుతిండి తినరాదు.

44. మితముగా పెట్టించుకొని, పెట్టించుకొనిన పదార్థమును పారవేయక భుజించవలెను. పారవేసినచో బ్రహ్మస్వరూపమగు అన్నమును నిందించినట్లే యగును.

45. భోజనకాలమున ఏమియు మాట్లాడరాదు. దైవభావం కల్గి భుజించవలెను.

46. ఆహారముయొక్క సూక్ష్మాంశముచేతనే మనస్సు ఏర్పడుటవలన పవిత్రాహారమువలననే మనస్సు సాత్త్వికమై యుండగలదు. మరియు మనస్సు సాత్త్వికమైయుండునపుడు మాత్రమే ధ్యానము, దైవచింతన, తత్త్వవిచారణ చక్కగా జరుగగలవు.

47. రుచులు కోరకూడదు. సాత్త్వికాహారమునే సేవింపవలెను. అదియు మితముగా భుజించవలెను. భుజించుటకుముందుగా ఆ పదార్థమును దైవమునకర్పించవలెను. మఱియు సేవింపబడు ఆహారము న్యాయార్జితముగా నుండవలెను.

48. పరుల ఔన్నత్యమునకు కారకులై వారు వృద్ధినొందుటను జూచి పరమానందపడువారు ఉత్తమతరగతి వారు.

49. ఇతరుల అభివృద్ధికి ఏ మాత్రము సహాయము చేయక తమ అభివృద్ధిని మాత్రము చూచుకొనువారు మధ్యమ తరగతివారు.

50. తాము ఉన్నతిని పొందకపోయినను ఒకరి ఔన్నత్యమును చూచి ఓర్వలేనివారు అధమతరగతివారు.

51. తమ హృదయమును అతి నిర్మలము గావించుకొని మహా యోగులవలె కామమునకుగాని, క్రోధమునకుగాని, తదితర వికారములకుగాని ఒకింతైనను అవకాశ మివ్వనివారు ఉత్తమోత్తములు.

52. క్రోధాది వికారములు తనయందు ఉదయించిన వెంటనే జాగ్రతపడి వానిని తరిమివేయువారు ఉత్తములు.

53. కామాది వికారములు జనించి కొంత దుష్పరిణామము కలిగిన వెనుక తెప్పరించుకొని తదుపరి వానిని ప్రయత్నపూర్వకముగా పోగనంపువారు మధ్యములు.

54. కామక్రోధాదు లుత్పన్నమైనపుడు అజాగ్రత వహించి ప్రమత్తులై, ఆ దుష్టవికారములను పారద్రోలక వానికి ఆశ్రయమొసంగి ఆ దుష్టరాక్షసులను యావజ్జీవము చక్కగా మేపువారు అధములు.

55. శాంతిని సుఖమును కాంక్షించు ప్రతిమానవుడును నిర్మల నైతిక వర్తనము ద్వారా తనయందుగల నిగూఢ ఆధ్యాత్మికశక్తులను బహిర్గత మొనర్చుకొనవలయును.

56. ఎంతటి పాపాత్ముడైనను అనన్యభావముతో సర్వేశ్వరుని చింతించుచో, అతడు క్రమముగ తన దుష్టస్వభావమును కోల్పోయి ధర్మాత్ముడగును.

57. ధనముండుగాక, విద్య యుండుగాక, భవనములుండుగాక, క్షేత్రములుండుగాక. కాని వానితోబాటు కోమల హృదయముకూడ ఉండవలెను. దైవీసంపదకూడా ఉండవలెను. అంతఃకరణ శుద్ధత్వము కూడ ఉండవలెను. సర్వేశ్వరుని యెడల అచంచలమైన భక్తి, సర్వభూతకోట్ల యెడల దయ - ఇవి ప్రధానముగ ఉండవలెను.

58. దూషణభూషణములకు చలించకుండా చేసికొనుట ఒకగొప్ప సాధన. పారమార్థిక అభ్యున్నతికి అది ఎంతేని అవసరమై యున్నది.

59. సద్గుణములను సాధించి దుర్గుణములను దూరీకరించవలెను. సమత్వమును సాధించి అసమత్వమునకు తిలాంజలి యొసంగవలెను.

60. ఇంద్రియములను వశపరచుకొనినచో అవి మనకు మిత్రులవలె సహకరించును. వానికి దాసుడయినచో శత్రువుల చందమున వర్తించును.

61. మనుజుని విలువ అతని రూప సౌందర్యమునందు లేదు. ప్రాపంచిక అధికారమునందు లేదు. క్షేత్రవిత్తాదులందు లేదు. విద్యావైదుష్యమందును లేదు. మనుజుని విలువ శీలమందు మాత్రమే కలదు. భక్తియందు మాత్రమే కలదు. పారమార్థిక సుగుణములందు మాత్రమే కలదు.

62. మనస్సు నందలి తమోగుణ రజోగుణములు తొలగనిదే చిత్తమందలి జన్మాంతర వాసనాదోషములు హరించిపోవనిదే, అధిష్ఠానముగా నున్న ఆత్మ చక్కగా ప్రకాశింపదు.

63. దేవుడు నిర్మించిన పుష్పములను దేవునకు సమర్పించుటలో అంత గొప్పతనము లేదు. తన మనస్సును నిర్మలమొనర్చుకొని అట్టి నిర్మల మనః కుసుమమును సర్వేశ్వరుని పాదపద్మములందు సమర్పించినచో భగవంతుడెంతయో సంతుష్టి నొందును.

64. జనులు ప్రారంభములో విగ్రహాదులను బాహ్యపుష్పములచే పూజించినను క్రమముగా మనోవికాసమును సాధించి సద్గుణములచే, సదాచారములచే ఆత్మదేవుని పూజింపవలెను. అదియే పరాపూజ యనబడును.

65. అహంకారము వదలి అభిమానమును పరిత్యజించి, దైవము నెడల, పెద్దల యెడల వినయ విధేయతలు కలిగి, దంభ దర్పాదులకు తిలాంజలి యొసంగి, హృదయము శుద్ధమైనప్పుడు మాత్రమే తాను పరబ్రహ్మమను "సోఽహమ్" భావనకు నిలుకడ ఏర్పడును.

66. సేవాభావము అహంకారమును చంపివేయును. దేహాభిమానమును పారద్రోలును. గర్వమును తెగ్గ్రుంచును. పుణ్యరాశిని పెంపొందించును. పెద్దల అనుగ్రహమును సంపాదించిపెట్టును.

67. ఒకవ్యక్తికి సేవ యొనర్చుట సాక్షాత్ భగవత్సేవ యని తలంచువాడు ఆధ్యాత్మరంగమున శీఘ్రముగ పురోగతిని బడయుగలడు. మానవసేవ మాధవసేవ అయినప్పటికి అంతటితో ఆగక తనసేవాపరిధిని ఇంకను విస్తరింపజేసి సమస్త భూతకోట్ల సేవకూడా మాధవసేవయని భావించి "సర్వభూతహితే రతాః" అనుసూక్తిని అమలుపఱచువాడు ఆదర్శసేవకుడు, వాస్తవదైవభక్తుడు అయియున్నాడు.

68. సేవకు మించిన సద్గుణము లేదు. అది లోకసేవయగుగాక, దైవసేవయగుగాక, గురుసేవ అగుగాక, సంఘసేవ అగుగాక. ఏ సేవ అయినను అహంభావమును తొలగించి చిత్తశుద్ధిని గలుగజేసి, జీవుని దైవమునకు సన్నిహితునిగ జేయుగలదు. కాబట్టి జీవితములో అవలంబింపదగిన ప్రముఖ గుణమది.

69. శ్రీకృష్ణుడు లోకమున కొసంగిన సందేశమేమి యని ఎవరైన ప్రశ్నించినచో ఆ మహనీయుని జీవితమే అతని సందేశము అని నిష్కర్షగ చెప్పవచ్చును. లోకాధిపుడైనప్పటికిని బండితోలు పనిని అతడు స్వీకరించెను. ఆ కార్యమున అతని నిరహంభావము, నిరభిమానము, భక్తసేవాపరాయణత్వము కండ్లకుకట్టినట్లు కనబడుచున్నవి. శ్రీకృష్ణుని జీవితమున అతని నిస్స్వార్థగురుసేవ, ప్రగాఢ పరహితవాంఛ, భక్తజన పరిచర్యాభిలాష, నిష్కామసేవాపరాయణత ఎన్నియో చోట్ల చక్కగా వ్యక్తమగుచున్నవి. కావున శ్రీకృష్ణుడు లోకమున కొసర్చినది ఆదర్శసేవయే యని స్పష్టమగుచున్నది.

70. పనిలో దోషము లేదు. పనిచేయు విధానములో దోషము కలదు. కర్తృత్వబుద్ధియే దోషము. అహంభావమే దోషము. అది లేనప్పుడు కర్మ బంధము కాక మోక్షమునే కలుగజేయును. ఎట్టిపని చేయుచున్నారు అను ప్రశ్న భగవంతుని యొద్ద ఉదయించదు. ఆ పనిని ఏ ప్రకార మాచరించు చున్నారను ప్రశ్నమాత్రము ఉదయించును. కావున లౌకికరంగమున గాని, పరమార్థక్షేత్రమునగాని జనులు వారివారి కర్మలను ఆచరించుకొనుచు అహంభావములేక సంగబుద్ధిని త్యజించి ధర్మనిష్ఠతో, న్యాయబుద్ధితో, భక్తిభావముతో మెలంగినచో అచిరకాలములో భగవత్కృపకు పాత్రులై మోక్షధామమును చేరగలరు.

71. కర్మ చెడ్డదికాదు. వ్యవహారము దూష్యముకాదు. నీ దృష్టిని పవిత్రమొనర్చుకొనుము. అత్తరి నీవు చేయుకర్మ మహోజ్జ్వలమై భాసించును. నీ భావమును శుద్ధపరచుకొనుము. అత్తరి నీవుచేయు వ్యవహారము నిశ్శ్రేయసకరమై చెన్నొందును.

72. భగవంతునికి భగవన్నామమునకు ఏ విధమైన భేదము లేదు. కావున భగవంతునివలె భగవన్నామము సత్య శివసుందరము, ఆనందస్వరూపము. ఆనందస్వరూప భగవన్నామస్మరణమున్న యెడల దుఃఖస్వరూప సంసారదుఃఖము పెనుభూతము దూరముగా పారిపోవును.

73. భగవన్నామ సంకీర్తనము భక్తిపూర్వకముగ నాచరించువారికి భక్తిపారవశ్యముచే భగవానుని యనుగ్రహము లభించుటయే కాక చిత్తమున్ను దైవానుభూతిచే పరిశుద్ధమగును. జ్ఞానవిచారణచే మోక్షము లభించును.

74. ఎవని హృదయమున అపవిత్రత, దోషము, దుర్మార్గము ఉండునో అతడు కృతయుగమున నుండువాడైనను కలియుగ మానవుడే యగును. ఎవని మనస్సు నిశ్చలముగ, నిర్మలముగ, భగవద్భక్తి సంయుతముగ నుండునో అతడు కలియుగముననున్న వాడైనను కృతయుగ మానవుడే యగును.

75. భగవంతుని ఆశ్రయించి భగవత్సేవానిరతులై సదా భగవత్స్మరణ మొనర్చు చుండువారు లోకమున యమునిగూర్చి కాని లేక మరెవరిని గూర్చికాని భీతి నొందవలసిన పని లేదు.

76. ప్రపంచములో అనేక లక్షల జీవరాసు లున్నప్పటికిని మోక్షప్రాప్తికి తగు సాధనములను చక్కగా ఆచరించుటకు అనువైన జన్మ మానవజన్మయే యగును. ఇది సర్వోత్కృష్టమగు జన్మము, మహా దుర్లభమైనది. బహుజన్మార్జిత సుకృతమువలననే ఇది లభించును.

77. మోక్షప్రయత్నమున జీవునకు మహత్తర సహాయ మొనగూర్చువాడు సద్గురువు. కనుకనే ఈతనిని మానవ శరీరమను పడవకు చుక్కాని పట్టుకొనువ్యక్తిగా పోల్చిచెప్పిరి. చుక్కానిని పట్టుకొనువాడు తన నైపుణ్యముచే పడవను జాగ్రత్తగ గమ్యస్థానమును చేర్చును. ప్రతిబంధములను తప్పించి పడవను కాపాడును. అట్లే సద్గురువు అజ్ఞానియగు జీవునకు జ్ఞానమును ప్రసాదించి జీవితపథమందలి ప్రమాదములను గూర్చి హెచ్చరించి వానినుండి తప్పించుకొనుటకు ఉపాయములను సెలవిచ్చి సాధనక్రమమును బోధించి పరమానందదాయకమగు మోక్షమను గమ్యస్థానమునకు చేర్చును.

78. మహాత్ములగు సద్గురువుల సాంగత్యముచేతను, శాస్త్రపరిచయముచేతను, పూర్వకాలపు పాత అలవాట్లన్నింటిని మార్చుచేసికొని నూతన ప్రపంచమున అడుగిడవలెను.

79. సంసార దుఃఖరాహిత్యమును గోరువాడు, భయరాహిత్యమును కాంక్షించువాడు, త్రికరణములతోడ భగవత్సేవచేయువలెను. తాను వినున దంతయు దైవసంబంధమైనదిగా ఉండవలయును. పలుకున దంతయు దైవసంబంధమైన

వాణిగనే ఉండవలయును.

80. సముద్రమెట్లు అనంతముగ చూపట్టునో అట్లే ఈ సంసారమున్ను జననమరణపరంపరలతోడ అంతములేనిదై దుఃఖాకులమై దుస్తరమై చూపట్టుచున్నది. సముద్రమునం దెట్లు మొసళ్లు, తిమింగిలములు తదితరములగు భయంకర జల జంతువులు కాపురముండుచున్నవో, అట్లే ఈ సంసారమందును కామక్రోధాదులు, దంభదర్పాసూయాదులు మొదలగు బాధాకరవృత్తులు తిష్ఠ వేసికొనియున్నవి. సముద్రమెట్లు అగాధమైయున్నదో అట్లే ఈ సంసార దుఃఖమున్ను అత్యంతగహనమై వర్తించుచున్నది. అయితే సముద్రమెంత విశాలమైనప్పటికిని ఎంత లోతుగలిగి యున్నప్పటికిని ఒక చిన్ననావచే అది యెట్లు దాటివేయబడగలదో అట్లే భగవద్భక్తి అను తెప్పచే ఈ సంసారరూప మహోదధి యంతయు త్రుటిలో దాటివేయబడగలదు.

81. వస్తువునందలి దోషమును తెలిసికొనినవాడు ఇక ఆవస్తువు కొఱకై ఎన్నడును పరుగిడడు. కావున దృశ్యవస్తువునందు గల "నశ్వరత్వము, క్షణికత్వము" అను దోషములను తెలిసికొని మనుజుడు వానికై ఎగబడక శాశ్వతమైన ఆత్మ కొఱకే అన్వేషించుట శ్రేయస్కరము.

82. ఓ జీవుడా! నీవు ఏడుజేనల మనిషివి కావు. భూనభోంతరాళములు పరివేష్టించిన విశ్వవ్యాపక దీర్ఘదేహుడవు. నీవు ప్రకృతిరథచక్రముల క్రింద నలిగి చచ్చు అల్పకీటకముకాదు. ప్రకృతిని శాసించు పరమాత్మవు. నీవు బద్ధుడవు కావు, ముక్తుడవు. కర్మాధీనుడవు కావు, కర్మాతీతుడవు. మృత్యురూపుడవు కావు, అమరుడవు. భృత్యుడవు కావు, రాజాధిరాజవు. పాదుషాచక్రవర్తివి. వేయేల నీవు జీవుడవు కావు, సాక్షాత్ శివుడవే. ఇదియే ఉపనిషత్తుల యొక్క సందేశము.

83. మోక్షమనగా విడుదల. బంధమునుండి విడుదల. దుఃఖభూయిష్ఠమగు సంసార బంధమునుండి విముక్తినొందుటయే మోక్షము. పుట్టుక చావులనుండి తప్పించుకొనుటయే మోక్షము. అవిచ్ఛిన్న ఆత్మానందానుభూతిని బడయుటయే మోక్షము. స్వస్వరూపమగు దైవమునందు నిలుకడ గలిగియుండుటయే మోక్షము. దేహభారమును మనోభారమును వదలించుకొనుటయే మోక్షము. భారరహితమగు ఆత్మయందు నిలుకడ కలిగియుండుటయే మోక్షము.

84. ఓ జనులారా! మృత్యువు దూరముగా నున్నదని భ్రమించకుడు. అది చేరువలోనే యున్నది. కావున త్వరపడుడు. విజ్ఞానమును సముపార్జించుడు. మఱచిన మీదివ్య స్వరూపమును తిరిగి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనుడు. మహాత్ముల నాశ్రయించుడు. సాధనయొనర్చి కడతేరుడు. బంధనము నుండి విడుదల పొందుడు. మీ స్వస్వరూపమగు ఆత్మను బడయుటయే మోక్షమని యెఱుంగుడు.

85. మృత్యువు అన్నిటిని మ్రింగివేయువచ్చును. మానవుడు తన ప్రయత్నముచే మృత్యువునుకూడ మ్రింగివేయు గల్గుచున్నాడు. ఇదియే మానవుని విశిష్టత. అట్టి అలౌకికశక్తిని ఈశ్వరుడు మానవున కొసంగెను. ఆ శక్తిని వికసింపజేసి కొనినా ధన్యుడు. లేకున్న నిరర్థక జన్ముడే కాగలడు.

86. దైవత్వమును బడయుటయే యథార్థ మానవత్వ చిహ్నమగును. కాబట్టి స్వల్పమగు ఆయుర్దాయమును వ్యర్థవిలాసములందు, తుచ్ఛవిషయభోగము లందు తగులబెట్టక మనుజుడు తన జన్మహక్కగు స్వారాజ్య సంపాదన యందు యత్నశీలుడు కావలెను.

87. భగవానుడు కరుణించి మానవదేహమను చక్కని ఉపకరణమును మన కొసంగినప్పుడు అది శిథిలముకాక పూర్వమే దానివలన ఎంత పారమార్థిక లాభమును పొందగలుగుదుమో అంత పొందియే తీరవలెను. ఇట్టి మహదవకాశములు మరి ఏ యితర లోకమునను, ఏ యితర జన్మయందును గూడ లభింపవు.

88. ముముక్షువులు సర్వేశ్వరునిపై, సద్గురునిపై అచంచల విశ్వాసము, భక్తి గలవారై అమూల్యమగు తమ యీ మానవ జీవితమునందు ఒక్క క్షణమైనను వ్యర్థముచేయక సాధనయందు పురోగమించుచు ఆత్మసాక్షాత్కార మను లక్ష్యమును అచిరకాలమునందే సాధించి తీఱవలెను.

89. పశ్చాత్తాపముకంటె పూర్వతాపము మంచిది.

90. సత్యము, ధర్మము, ఆత్మపారిశుద్ధ్యము అను వాటి ననుష్ఠించుటకును, ఈ మూటిని నిరాటంకముగా ప్రపంచమున నుపదేశించుటకును సన్న్యాసమేర్పడినది.

91. దేవుని భజించి జీవుని బాధించినచో ప్రయోజనము లేదు. నారాయణుని

పూజించి నరుని దూషించినచో లాభము లేదు. విష్ణువును ధ్యానించి ధర్మమును ధిక్కరించినచో ఆ ధ్యానమునకు విలువ లేదు.

92. దైవప్రాప్తికై అఱ్ఱులు చాచువారు తమయందు ఏ కోశముననైన ఒకింత ధర్మమున్నదా యని పరీక్షించుకొనుచుండవలెను.

93. దైవము అను భిన్నము *(fraction)* లో క్రిందిసంఖ్య యగు మాయ అధికమగు
మాయ
కొలది పైసంఖ్యయగు దైవత్వము తగ్గుచుండును. అట్లే మాయాగుణములు, ఆశాపిశాచము, కామక్రోధాదులు జీవునియందు ఎంతెంత అధికమగుచుండునో అతనియందున్న దైవత్వము, అంతంత సన్నగిల్లిపోవుచుండును. అవి ఎంతెంత తగ్గుచుండునో దైవత్వము అతని యందంతంత ప్రబలుచుండును. ఏనాడు ఈ మాయాగుణములు సంపూర్ణముగ తొలగిపోవునో, అప్పుడు కైవల్యము మాత్రము శేషించును.

94. బిడ్డ ఊయలయందు పరుండి ఏడ్చినచో తల్లి అన్నిపనులు వదలుకొని అచటికి పరుగెత్తుకొని వచ్చి అతని యోగక్షేమములు విచారించునట్లు భక్తుని మొరను భగవంతుడు ఆలకించుచునే యుండును. కావున దృష్టిని ప్రాపంచికసుఖములనుండి మరల్చి దైవమునందు నిలిపి ఆ దైవముకొఱకై పరితపించుడు.

95. 'దేవుడున్నాడా? ఉన్నచో మాకు కనుపించుట లేదే?' అని యనకుడు. కనిపించని వస్తువు లేదనుట సిద్ధాంతమైనచో వాయువు కన్నులకు కనిపించునా? ఆకాశము కనిపించునా? తన కన్ను తనకు కనుపించునా? పగలు నక్షత్రములు కనుపించునా? లేదు. అంతమాత్రముచేత అవేవియు లేదనవచ్చునా? కాదు. పాలలోని వెన్న స్థూలనేత్రములకు కానరాదు. కాని వివేకముతో తెలిసికొనవచ్చును. ప్రయత్నముతో ప్రత్యక్షముగా చూడవచ్చును. అట్లే భగవంతుని వివేకనేత్రముతో చూడవచ్చును. సాధన చేసినచో ప్రత్యక్షముగా భగవదనుభూతిని పొందవచ్చును.

96. ఈ ప్రపంచమునగల ప్రతివస్తువున్ను పరిణామ శీలమైనది. ఈనాడు రమణీయముగ నున్న పుష్పమాల రేపటికి వాడి పోవుచున్నది. ఆ మరునాటికి కుళ్ళిపోవుచున్నది. నే డెంతయో సుందరముగ నున్న సౌధములు, నగరములు, కొంతకాలమునకు శిథిలములై కేవల స్మృతిమాత్రముతో

శేషించుచున్నవి. ఇప్పు డిచ్చటనున్న అణువు రేపు సూర్యునిలోనికి పోవచ్చును. సూర్యునిలోని అణువు రేపు ఇచ్చటికే రావచ్చును. ప్రతి ఏడు సంవత్సరములకు ఈ శరీరములోని అణువు లన్నియు పోయి క్రొత్త అణువులు చేరునని విజ్ఞానశాస్త్ర సిద్ధాంతము. ఈ ప్రకారముగ దృశ్యమంతయు పరిణామశీలమై యున్నది. కాని యివన్నియు మారుచున్నను నశించుచున్నను ఏ పరిణామము లేనిదై, అవినాశియై వీని కన్నింటికిని ఆధారమైనట్టి వస్తు వొకటి కలదు. అదియే దైవము. అట్టి దైవమును హృదయము నందు దర్శించుడు.

97. మానవజన్మము సార్థకము కావలెననిన ప్రజ్ఞానరూప బ్రహ్మమును అనుభూతము చేసికొనవలెను.

98. సామాన్యమానవుని శక్తులన్నియు నశ్వరములగు ప్రాపంచిక పదార్థములను ధ్యానించుటయందే వ్యర్థములై పోవుచున్నవి. అట్లుచేయక శారీరక, మానసిక శక్తు లన్నిటిని దైవధ్యానమునందే వినియోగింపవలయును. ఏలయనిన, ఈ ప్రపంచమున భగవంతు డొక్కడే సత్యము, స్థిరము. మిగిలిన దంతయు అనిత్యము, అస్థిరము.

99. ధ్యానించునప్పుడు ధ్యేయవస్తువు తప్ప అన్యమేదియు చిత్తమున ఉదయించకుండులాగున ప్రయత్నించుడు. ఒకవేళ ఉదయించినను, ఆ యా దృశ్యవస్తువులను, సంకల్పములను బలాత్కారముగా తొలగింపక, ఉపాస్య దైవమునందే దృష్టిని సంలగ్నపరచుడు. అప్పుడు వానియంత టవియే తొలగిపోవును.

100. ఏ ప్రీతితో అభీప్సిత ప్రాపంచిక వస్తువునుగూర్చి చింతన చేయుచున్నారో, అట్టి ప్రీతితో భగవంతుని చింతన చేసిన చాలును. ఐక్యము కరతలామలకమై పోవును. ఇందులకు దైవమునందు అచంచల విశ్వాసము, భక్తి ఆవశ్యకములై యున్నవి. కావున జనులారా! నియమము లేర్పరచుకొని దినమందు కొంతసేపయినను, దృష్టిని బహిఃప్రపంచమునుండి మరల్చి అంతర్ముఖమొనర్చి, భగవత్తత్త్వమును ధ్యానించెదరుగాక! పాపనాశనమునకు, అలౌకిక దివ్యానుభూతికి ఇదియొకటియే మార్గమని మఱువకుందురుగాక!

101. అమూల్యమగు ఈ జన్మను ఇంద్రియసౌఖ్యముల కొఱకు ధారపోసి తుదకు శోకసంతప్తులగుట విజ్ఞులకు పాడి గాదు. కావున ఓ సాధకుడా! రేపు, మాపు అనక ఇప్పటి నుండియే పరమాత్మచింతన కుపక్రమించి, బ్రహ్మానంద సామ్రాజ్యాభిషిక్తుడవు కమ్ము.

102. అసంతుష్టునికి ఏ కాలమందును శాంతి లభించదు. ఏలయనగా మనస్సు 'ఇది కావలెను, అది కావలెను, ఇది చాలదు, అది చాలదు' అను ఆందోళనతో నిండియుండి మహాచంచలమై యుండును. చంచలమనస్సు కలవానికి శాంతిసుఖములు ఏ నాడును సంప్రాప్తించవు. కావున జీవితములో సర్వేశ్వరు డిచ్చినదానితో సంతుష్టి నొంది వ్యవహరించువాడు ధన్యుడు.

103. రాత్రి పరుండబోవునప్పుడు ఇంటిలో నొక పాము దూరబడిన దనుకొనుడు. పెట్టెల సందులలో దూరి, ఎక్కడను కన్పించలేదనుకొనుడు. అత్తఱి ఆ రాత్రి ఆ యింటి యందున్నవారికి నిద్రపట్టునా? ఎట్లయినను మేల్కొని యిల్లంతయు వెదకి వెదకి దానిని సాగనంపుదురుకదా! అట్లే హృదయము లందు అనాదిగ ఆశ్రయము కల్పించుకొని బాధించుచు, దుఃఖసాగరమున బడవైచుచున్న యీ అజ్ఞానముయొక్క అస్తిత్వమును తెలిసికొని వెంటనే మహాత్ములయొక్క సంసర్గముద్వారా దానిని బయటకు గెంటివేయవలెను.

104. ప్రపంచములో రెండువస్తువు లున్నవి. ఒకటి శిరస్సు *(Head)*, రెండు హృదయము *(Heart)*. ఇందులో మొదటిదానిని ఆశ్రయించుట అనగా, ప్రపంచములోని సమస్త లౌకికవిద్యలను, వాఙ్మయమును పరిగ్రహించుట యగును. రెండవదానిని ఆశ్రయించుట యనగా దైవగుణములు కలిగి భక్తి జ్ఞానవైరాగ్యములను చేపట్టి పవిత్రమైన శీలమును గలిగియుండుట యగును. ఈ రెండింటిలో మొదటిదానికంటె, రెండవది భగవంతుని దృష్టిలో మిన్న. శిరస్సును వికసింపచేసి, హృదయమును సంకుచిత మొనర్చినచో నేమి ప్రయోజనము? అన్ని విద్యలు నేర్చుకొనినప్పటికిని, ప్రేమ, దయ, పరోపకారము, మున్నగు దైవగుణములు లేనిచో, ఏమి లాభము? కావున ప్రపంచవిద్యలతో పాటు దైవగుణములనుకూడ అలవరచుకొనుడు.

105. జీవునిలో అనిత్యమగు అహంకారము తొలగినపుడు నిత్యమగు దైవము శేషించును. ఇ క్కార్యమును సాధించుటయే సమస్తమతములయొక్క ఆశయము.

106. ప్రియముగను, మితముగను మాట్లాడవలెను.

107. చేసినతప్పులకై పశ్చాత్తాపపడి ఇకమీదట వానిని చేయరాదు.

108. వారములో ఒక్కరోజుగాని, లేక రోజులో కొన్ని గంటలు గాని మౌనము శీలింపుము.

109. అంగడిలో ఏదైనా వస్తువును కొనదలచినచో ముందుగా దాని మూల్యమును చెల్లించవలెను. లేనిచో ఆ వస్తువు లభించదు. అట్లే మోక్షసుఖమును అభిలషించువాడు ముందుగా విషయసుఖత్యాగమను మూల్యమును చెల్లించవలెను. అల్పసుఖమును త్యజించనిచో అధికసుఖము లభించదు.

110. ఒకేకుర్చీలో ఇరువురు కూర్చొనజాలరు. ముందుగా కూర్చొనియున్నవాడు లేచినచో మరొకడు కూర్చొనుటకు అవకాశముండును. అట్లే మనుజుని యంతఃకరణమున బహుజన్మార్జిత కామక్రోధాద్యసురసంపద కాపురము చేయుచున్నది. దానిని ఆ చోటినుండి లేపినగాని దైవసంపద ప్రవేశించుటకు వీలుండదు. కావున ప్రయత్నపూర్వకముగా దానిని వెడలగొట్టవలెను.

111. నీటిని ఎక్కడ వదలినను క్రిందకు పోవును. నీటిది అధోదృష్టి. నిప్పును ఎక్కడ వెలిగించినను పైకి పోవును. నిప్పుది ఊర్ధ్వదృష్టి. అగ్ని వలె ఊర్ధ్వదృష్టియే కలిగియుండుము. కాని జలమువలె అధోదృష్టి కలిగి యుండకుము.

112. గోడగడియారములో మూడు ముండ్లుండును. మొదటిది సెకండుముల్లు, రెండవది నిమిషముల ముల్లు, మూడవది గంటల ముల్లు. సెకండు ముల్లు అరువదిగళ్లు దాటినచో నిమిషముల ముల్లు ఒక్కగడి దాటును. అట్లే నిమిషముల ముల్లు అరువదిగళ్లు దాటినచో గంటలముల్లు ఒక్కగడి దాటును. అట్లే స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీరములు మూడింటిలో స్థూల శరీరముతో ఎంతయో సాధనచేసినచో సూక్ష్మశరీరములో కొంచెము మార్పు వచ్చును. సూక్ష్మశరీరములో ఎంతయో మార్పువచ్చినచో కారణశరీరములో కొంచెము మార్పువచ్చును. కారణశరీరములో గల అజ్ఞానబీజములు, వాసనా బీజముల నాశనమునకు స్థూలసూక్ష్మ శరీరములతో మనుజుడు ఎంతయో సాధన చేయువలసియుండును.

113. బ్రహ్మజ్ఞానసౌధమునకు వైరాగ్యము పునాదివంటిది. పునాది గట్టిగ లేనిచో ఎంత పెద్దభవన మయినను అచిరకాలములో కూలిపోవును. అట్లే విషయ

భోగములయందు విరక్తి సంపూర్ణముగ లేనిచో తత్త్వజ్ఞానము నిలువదు. కావున సాధకుడు సంపూర్ణవిషయవిరక్తి కలిగియుండవలెను.

114. 'సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి' — ఏ దేవునకు నమస్కరించినను అది పరమాత్మకే చెందును అనువాక్యముతో బాటు 'సర్వజీవతిరస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి' - ఏ ప్రాణిని బాధపెట్టినను అదియు భగవంతునికే తగులును అనువాక్యమును గూడ ఎవరును మరువరాదు.

115. క్షమ అను ఆయుధము ఎవనిచేతులయం దుండునో అట్టివానిని దుర్జనులేమి చేయుగలరు? గడ్డిలేనిచోట పడిన నిప్పు తనంతట తానే చల్లారిపోవునుగదా!

116. యత్నపూర్వకముగ ఈ జీవితమును పవిత్రవంతముగ నొనర్చుకొనవలయును. వార్ధకము రాకపూర్వమే, ఇంద్రియపటుత్వము తగ్గక మునుపే, ఆయుస్సు క్షీణించకముందే, ఈ శరీరము స్వస్థముగా నున్నప్పుడే మోక్షప్రాప్తికై మహాయత్నమును గావింపవలయును.

117. ఒక్కొక్క భగవన్నామము కోట్లకొలది ధనరాసులకంటెను అధికముగు విలువగలిగియున్నదను విశ్వాసము గలిగియుండవలెను.

118. అనాది మాయాచక్రమున పరిభ్రమించుచు దుఃఖసంతప్తులై యున్న జీవులకు ఆత్మజ్ఞాన మొకటియే తరణోపాయము. కాని బహుజన్మార్జిత పాపపంకము హృదయమున పేరుకొని యుండుటచే అట్టి ఆత్మజ్ఞానము జనులకు కలుగకున్నది. కాబట్టి తత్పాపక్షయమునకై ప్రథమమున ఏదేని యుపాయ మన్వేషించవలెను. భగవన్నామస్మరణ మొకటియే అందులకు సులభమైన యుపాయము.

119. దైవప్రాప్తికి విషయవిరక్తియే ప్రథమసాధనము. భోగభాగ్యములందలి వైరాగ్యభావనయే అర్థానికి మొదటిమెట్టు. కావున దృశ్యవస్తువులయొక్క అశాశ్వతత్వమును చింతనజేయుచు, ప్రబలవైరాగ్యముగలిగి, ఆత్మోన్ముఖులై శాశ్వతబ్రహ్మానందము నొంది జీవితమును ధన్యమొనర్చుకొందురుగాక!

120. జనులు తాము అనాదికాలమున ఏ పరమాత్మనుండి విడివడి ఈ జననమరణప్రవాహమున తగులుకొనియున్నారో, ఆ పరమాత్మను తిరిగి చేరువరకును విశ్రాంతి తీసికొనరాదను పట్టుదల గలిగియుండవలెను. పరమాత్మను చేరినప్పుడే జీవితనాటకము పరిసమాప్తము కాగలదు. మరణముతో జీవితము

ఎన్నిటికిని సమాప్తముకాదు.

121. ఆత్యంతిక దుఃఖవినాశము కొఱకై జీవుడు ఏదియో ఒక కాలమున పరమాత్మతో చేరియే తీరవలెను. అట్లు పరమాత్మతో జీవుని చేర్చునదియే జ్ఞానము. నది తనగమ్యమును చేరువరకు ఎన్ని అడ్డంకులు వచ్చినను ఆగనట్లు సాధకులున్ను తమలక్ష్యమగు దైవమును చేరువరకు మధ్యలో ఎన్ని ఆవాంతరములు వచ్చినను తమ భగవద్ధ్యాన చింతనాదులను విడువరాదు.

122. దుర్లభమగు మానవజన్మమును బడసియు శాంతిదాయకమగు దైవపథమును విడచి మనుజుడు విషయోన్ముఖుడై దుఃఖాకులుడై యుండుట కడుంగడు శోచనీయము. అట్టివాని జీవితము ముమ్మాటికి నిరర్థకమే యగును. కావున దైవప్రాప్తికై ధ్యానాదికార్యక్రమమును తప్పక ఏర్పాటు చేసికొన వలయును.

123. దృశ్యమును పూర్ణముగా త్యజింపనంతవరకును ఆత్మ లభింపదు. సమస్తదృశ్యమును త్యజింప శేషించునదే ఆత్మయని చెప్పబడును. కాబట్టి స్వాత్మదర్శనము కొఱకై సమస్త దృశ్యమును మిథ్యాత్వ దృష్టిచే పరిత్యజింపవలెను.

124. శిశువు పుట్టగనే ఏడ్చును. ఏడ్పుతో జీవితము ప్రారంభమైనది. కాని ఆనందముతో అంతము కావలెను. అదియే జీవితలక్ష్యము. అయితే భోగ జనితమగు ఆనందముకాదు మనకు కావలసినది; యోగజనితమగు ఆనందము. భోగానందము అశాశ్వతము, దుఃఖమిశ్రితము; యోగానందము శాశ్వతము, దుఃఖవర్జితము.

125. ఆధ్యాత్మపథమున పురోగమనము సల్పుసాధకునకు మూడుసుగుణములు అత్యావశ్యకములై యున్నవి. అవియే పవిత్రత, సహనము, పట్టుదల అనునవి. మహత్తర ప్రయత్నముచే ఈ మూడు సుగుణములను మానవుడెట్లయినను సంపాదించవలెను.

126. జీవునియొక్క అజ్ఞానము, సంసారమాలిన్యము బొగ్గుయొక్క నలుపుదనమువలె సహజమైనవికావు. అవి బియ్యము పైని పొట్టువలె, రాగియొక్క చిలుమువలె ఆగంతుకములు. ప్రయత్నముచే అవి తొలగిపోగలవు.

127. విజ్ఞుడగువాడు భుజించుచున్నను, కూర్చొనుచున్నను, నడచుచున్నను, మేలు

కొనుచున్నను తన ప్రజ్ఞచే ఆత్మనుగూర్చి లెస్సగ విచారణ సలుపవలెను. మరియు ఈ దృశ్యప్రపంచము క్షణికమని మనస్సునందు నిశ్చయించి విషయభోగముల యెడల ఆసక్తిని వదలవలయును.

128. ఒకింత అజాగ్రతగ నున్నచో మాయ సంసారసంకటమున జీవుని పడద్రోయ గలదు. కావున అనుక్షణము అత్యంతజాగరూకులై వ్యవహరింపవలయును. వ్రణమందు పురుగులవలె అల్పానందమును కాంక్షించుచు జీవితములను ధారబోయరాదు. నిరర్థకములగు వ్యవహారములందు ఆయుస్సును గడపి వేయరాదు. మహాధైర్యమవలంబించి ఆత్మజ్ఞానమను యుక్తిచే చిత్తమను గొలుసును ఛేదించివైచి మాయయను బోనునుండి ఆత్మయను సింహమును విడిపింపజేయవలెను.

129. రోగము వచ్చిన పిదప దానికి ప్రతిక్రియ చేయుట మంచిదే. కాని అసలు రోగము రాకుండ చేసికొనుటయే ఉత్తమము. కాబట్టి ఈ భవరోగమునకు, ఈ సమస్త దుఃఖజాలమునకు మూలకారణమేదియో విచారించవలసి యున్నది.

130. దేహమను ఉపాధిని ధరించుటవలన జీవుడు దుఃఖముల పాలుపడుచున్నాడు. దేహమో కర్మము వలన ఏర్పడినది. కర్మము రాగద్వేషాదులవలన కలిగినది. రాగాదులు అజ్ఞానమువలన జనించినవి. కాబట్టి అన్ని ఆపదలకును మూలము అజ్ఞానము. ఈ అజ్ఞానమును జ్ఞానముచే తొలగించివైచినచో సమస్తదుఃఖములును త్రుటిలో అంతమై పోగలవు. పరిపూర్ణ దుఃఖరాహిత్యమునకు ఇది యొకటియే మార్గము.

131. తనది కాని వస్తువును తనదని భ్రమించి దానిపై వ్యామోహమును కలిగియుండుటయే అజ్ఞానము. ఆవస్తువుపై మమత్వమును వృద్ధినొందించుకొనుటయే అవిద్య. ఈ దేహము, ఇంద్రియములు తనవికావు. మనస్సుగాని, బుద్ధిగాని తనవికావు. వీని యన్నింటికిని సాక్షియై వెలుగు ఆత్మయే తాను. తాను దృక్స్వరూపుడు, కూటస్థ - అచల - నిర్వికారక్షేత్రజ్ఞుడు. కాబట్టి విచారణచే ఆత్మస్వరూపము నెఱింగి దానియందే నిలుకడ కలవాడై దేహేంద్రియాదులయందు సక్తుడు కాక అసంగముగ వ్యవహరించుచు పరమానందమును జీవుడు పడయవలెను.

132. క్షణికమై, నాశవంతమై, జడమైనట్టి దేహోపాధి తానుకాదనియు, అర్థానికి

సాక్షియై, సచ్చిదానందరూపమై వెలసిల్లు ఆత్మయే తన యథార్థస్వరూపమనియు సద్గురూపదేశము చేతను, సచ్ఛాస్త్రపరిచయముచేతను గుర్తెరిగి దానియందెవ్వడు నిలుకడ కలిగియుండునో అపుడు ఉపాధికి చెందిన దుఃఖము లవలేశమైనను జీవుని బాధింపకుండును.

133. ఈ శరీరము ఆత్మదేవునకు మందిరము. భగవంతుడు ఊరేగు దివ్యరథము. మట్టితో చేయబడిన ఈ శరీరములో ఆత్మయను మాణిక్యము మెఱయుచున్నది. పంచకోశములను బాగుగ విభజించి ఆ ఆత్మ దేవుని సాక్షాత్కరించుకొనవలెను. భగవంతుని కొరకై బయట దూరముగ వెదకుటకంటె అతిసమీపమున గల శరీరమునందే అతనిని బడసి ధన్యత చెందుట శ్రేయస్కరము.

134. జడమైన ఈ శరీరమందు వెదకుచు రాగారాగా ఒక మహాచైతన్యము ప్రత్యక్షము కాగలదు. మృణ్మయమైన ఈ దేహమును గాలించగా చిన్మయమైన ఆత్మయను రత్నము బయటపడగలదు. కావున దేహాదిపంచకోశములు జడములని నిశ్చయించి వాటికంటె విలక్షణమైన సాక్షియగు పరమాత్మను జ్ఞాననేత్రముచే కనుగొనవలెను. అదియే సమ్యక్‌దృష్టి. వివేకముచేతను, విచారణచేతను ఇట్టి జ్ఞానస్థితి ప్రతివానికిని సాధ్యపడగలదు.

135. యుక్తాహారవిహారములచే దేహమును ఆరోగ్యవంతముగను, శక్తిమంతముగను ఉంచుకొని అందుదాగియున్న పరంజ్యోతిని ధ్యానవిచారణాదులద్వారా వీక్షించి జ్ఞాననేత్రముచే సందర్శించి తరించవలెను. జీవిత లక్ష్యమిదియే. దేహమను దేవాలయములో మూలవిరాట్టగు ఆత్మను సందర్శించుటయే జీవితమందలి ప్రధానకార్యమని జ్ఞప్తియందుంచుకొని అట్టి మహోన్నతాశయసిద్ధికొరకై అనవరతము యత్నమాచరించవలెను.

136. సామాన్యజనులు దృశ్యపదార్థములకై వాపోవుచుందురు. ఇవి కావలెను, అవి కావలెను, ఇవి పోవుచున్నవి, అవి పోవుచున్నవి అని ఈ ప్రకారముగ ప్రపంచవస్తువులకై పరితపించుచుందురు. అట్టి విషాదము రోగమే యగును కాని యోగము కానేరదు. అర్జునుని విషాద మట్టిది కాదు. ధర్మము కొరకై యాతడు పరితపించెను. కనుక అతని విషాదము యోగముగా పరిణమించినది.

137. దీపజ్యోతి వెలుగవలెనన్న ప్రమిద, తైలము, వత్తి అవసరమైనట్లు జ్ఞానజ్యోతి

వెలుగవలెనన్న వైరాగ్యమను ప్రమిద, భక్తి యను తైలము, చిత్తైకాగ్రత అను వత్తి అవసరములై యున్నవి.

138. నిరుత్సాహము, దుర్బలత్వము అంటువ్యాధి వంటివి. ఒకరికి అంటుకొనినచో అందరిని చెడగొట్టును. అట్టివారు ఏ రంగమునకు ఉపయోగించరు. పరమార్థరంగమునకు అసలు ఉపయోగించరు. దుర్బలత్వము కలవాడు, అధైర్యమును వరించువాడు ఆత్మ నెన్నటికిని పొందజాలడని ఉపనిషత్తు ఉద్ఘోషించుచున్నవి.

139. మాయ బలీయ మైనది. అది ఓడిపోయినట్లు నటించి అమాంతముగ నొకసమయమున విరుచుకుపడును. అది నివురుగప్పిన నిప్పువలె నుండును. సాధకులు బహుజాగ్రత్తగ నుండవలెను.

140. ఆనకట్టలో ఒకచిన్న రంధ్రము పడిన చాలును. దానిగుండ నీరు ప్రవహించి అదియే క్రమక్రమముగ పెద్దదై తుదకు కట్టనే భేదించి వేయును. అట్లే మనస్సును నిగ్రహించునప్పుడును అది ఒకింత నియమోల్లంఘనమునకు అనుజ్ఞ నడుగును. అప్పుడు జాగ్రత్తగ నుండవలెను. దానికి ఏ మాత్రము సందు నివ్వరాదు.

141. ఒక మిద్దె కట్టవలెననిన ఇటుక, సున్నము, కొయ్య ఎట్లు అవసరమో అట్లే మోక్షసౌధ నిర్మాణమునకు భక్తిజ్ఞానకర్మలు మూడున్ను అవసరములై యున్నవి. ఈ మూడున్ను ఎవనియందు మేళవించి యుండునో, అట్టి వాడు అద్భుతమగు శక్తిసామర్థ్యములు కలిగియుండును. అతడే పరిపూర్ణమానవుడు, మోక్షాధికారియు.

142. ఒకడు చూచుటకు దేవుడుగ కనిపించును. కాని కర్మయందు దిగినచో రాక్షసుడుగ ప్రవర్తించును. మరొకడు చూచుటకు రాక్షసుడుగ (వికారముగ) కనిపించును. కాని కార్యములందు దివ్యత్వమును వెదజల్లును. కావున మనుజుని పట్టి చూపునది కర్మయే కాని తదితరము కాదని నిశ్చయించుకొని విజ్ఞులు దానియందు క్షుణ్ణముగ పవిత్రతను సంపాదించవలెను.

143. ఈ ప్రపంచమున మనుజుని ఉద్ధరించునది, క్రిందకు పడద్రోయునది కర్మయే. ఎవని కర్మ శుద్ధముగ నుండునో, పుణ్యవంతముగను, పాపరహితముగను ఉండునో అట్టివాడు సద్గతినే పొందును.

144. ఉదయము 8గం.లకు ఎండలో నిలబడినచో నీడ చాలా పొడవుగా కన్పించును. ఆనీడ తగ్గవలెనని కాని, నశించవలెనని కాని అభిలషించినచో అందులకు ఒకే ఒక ఉపాయము కలదు. దానిని కొట్టినను, తిట్టినను, ఛేదించినను ఏమియు ప్రయోజనము లేదు. సూర్యుడు పైకిలేచిన చాలును. అదియే దాని నాశమునకు ఉపాయము. ఎంతెంత సూర్యుడు పైకి లేచుచుండునో అంతంత నీడ తగ్గుచుండును. సూర్యుడు నడినెత్తి పైకి వచ్చినపుడు అసలు నీడయే ఉండదు. అట్లే కామమను నీడను నశింపజేయుటకై జ్ఞానసూర్యుని పైకి లేవనలయును.

145. కామసంకల్ప మదయించగనే ఆ సంకల్పమునకు సాక్షిగా నున్న ఆత్మస్థానమునుండి దానిని వీక్షించినచో వెంటనే అది విలుప్తమై పోవును. దొంగను కనిపెట్టినచో ఇక వాతడు దొంగతనము చేయుటకు సాహసింపడుగదా!

146. అస్త్రశస్త్రములు కలిగియున్నవాడు శూరుడు కాడు. లోకమంతయు దిగ్విజయమొనర్చువాడు శూరుడు కాడు. ఇంద్రియమనంబులను జయించి కామాదులపై విజయము సంపాదింపగలిగినవాడే శూరుడు.

147. ఒకగుహలో చీకటి యున్నదనుకొనుడు. ఆ చీకటి ఎప్పుడు వచ్చినది? అనుప్రశ్న నిరర్థకము. ఒక చిన్న దీపము వెలిగించిన చాలును. అనాదికాలమునుండి యున్న ఆ చీకటి పటాపంచలై పోవును. అట్లే అజ్ఞానము, ఈ జననమరణ పరంపర ఎప్పుడు మొదలుపెట్టినది చెప్పలేకపోయినప్పటికీ దానిని పోగొట్టు ఉపాయమును మాత్రము చేయుగలరు (జ్ఞానసంపాదనము ద్వారా).

148. ఎవరితల పెద్దల యొద్ద, భగవంతుని యొద్ద వంగునో, వారి యొద్ద ప్రపంచమంతయు తల వంచును.

149. ఒక మంగలికత్తియొక్క పదునైన అంచుపై ఒకింతతేనె పూయబడియున్నదనుకొనుడు. దానిని పసిపిల్లవాడు నాకినచో క్షణకాలము మాధుర్యానుభము కలిగినను, నాలుక తెగుటచే దీర్ఘకాలము పరితాప మనుభవించును. అట్లే దృశ్యసౌఖ్యములు జనులకు పరిమితానందము, అపరిమితక్లేశము కలుగజేయుచుండును.

150. గంగలో ఎవరైనను జారిపడినచో క్రిందకు పోవుదురుగదా! కాని గీతాగంగలో ఎవరైన జారిపడినచో పైకిపోవుదురని భగవానుడు పలికెను. (తేషామహం సముద్ధర్తా).

151. అప్పు తీర్చవలెను. సొంతముగ మరికొంత ధనమును సంపాదించవలెను. ఈ రెండును జరిగినప్పుడే ఋణగ్రస్తునకు పూర్ణశాంతి కలుగగలదు. ఆ ప్రకారముగనే జీవుడు దృశ్యమను ఋణభారమును ముందు తొలగించవలెను, ఆ పిదప దృక్(ఆత్మ)స్వరూప చింతనమను ఆస్తిని సంపాదించవలెను. మొదటిది వైరాగ్యముచే కలుగును. రెండవది ధ్యానముచే సిద్ధించును.

152. చిత్తము ఒక అద్దము వంటిది. అద్దము తన పురోభాగమున నేదియుండునో దానిని తనయందు ప్రతిబింబింప జేసికొని తద్రూపమును బొందుచుండును. అట్లే చిత్తమున్ను అసురసంపత్తిని, దయ్యపుస్వభావమును దాని ముందుంచిన అసురరూపమునే పొందును. దైవసంపత్తిని, సత్త్వగుణస్వభావమును దాని ముందుంచిన చిత్త మా సత్త్వగుణరూపమునే పొందును.

153. బంగారులేడిని చూచి సీత మోసపోయినది. అది సత్యమని భ్రమించి దానిని కాంక్షించినది. ఫలితమేమైనదో మీకు తెలియును గదా! శ్రీరామచంద్రుని పోగొట్టుకొనినది. ఆత్మారామునకు దూరమైనది. కావున మీరున్ను ప్రపంచము యొక్క తళుకుబెళుకులను జూచి మురిసిపోయి వానివెంట పరుగెత్తితిరా, మోకాటి దెబ్బలు తప్ప మరేమియు మీకు మిగులవు.

154. మెల్లమెల్లగ మనస్సును స్వాధీనపరచుకొనవలెను. గడబిడ పడగూడదు. కంగారుపడువాడు తన కర్తవ్యమునుగూడ మరచి పోగలడు. ఉరిత్రాటిని నెమ్మదిగా ఊడదీసికొనవలెను. తొందరపడినచో ఉచ్చు ఇంకను బిగిసి ప్రాణాంతకమగును.

155. ఎవరికైనను కోపము వచ్చినది యనుకొనుడు. 'ఇదిగో కోపము వచ్చుచున్నది'గదా అని ఆ కోపరూప మానసిక తరంగమును వాతడు చూడగల్గినచో, లేక తెలిసికొన గల్గినచో - ఆ కోపము వెంటనే చల్లబడిపోవును. మహాత్ములు అట్లుచూడగలరు.

156. నీటిలో కొద్దిగ ఉప్పుపడి నీరు ఉప్పగా నున్నచో - ఆ ఉప్పదనమును పోగొట్టవలెననిన ఎక్కువ చక్కెరకాని, బెల్లముకాని ఆ నీటిలో వైచిన చాలును. ఆ ఉప్పదనము పోయి నీరు తీపిగా మారును. అట్లే ఎవరి హృదయ

మంచైన పాపకార్యములు తాండవించుచున్నచో వారు ప్రయత్నపూర్వకముగ పుణ్యకార్యము లాచరించవలెను.

157. పాపమును దాటి, పుణ్యమును జేరి తద్ద్వారా పుణ్యపాపాతీత జ్ఞానస్థితిని (ఆత్మను) పొందవలెను. తమోగుణరజోగుణములను దాటి సత్త్వగుణమును జేరి తద్ద్వారా గుణాతీతస్థితిని జేరవలెను.

158. మాయాంతర్గతమగు సంసారస్థితి యిచట! మాయాతీతమగు పరమాత్మ పదమచట! ఒకటి దుఃఖాలయము, మరియొకటి సుఖాలయము! ఒకటి అశాశ్వతము, మఱియొకటి శాశ్వతము. రెండిటికిని హస్తిమశకాంతరము కలదు. కాని ఏ పూర్వపాపఫలితమో జనులు దుఃఖభాజనమైన ఆ సంసారస్థితినే కోరుకొనుచు పరమానందనిలయమగు దైవమును ఉపేక్షించుచున్నారు.

159. తుమ్మెద చేవగలిగిన కొయ్యకు గూడ రంధ్రము వేయుగలదు. దాని ముక్కు అంతవాడిగా నుండును. ఆ తుమ్మెదయే కమలము నందు ప్రవేశించి మధువు నాస్వాదించు సమయమున సూర్యాస్తమయసమయము అయి కమలము ముడుచుకొనినచో దానియందు చిక్కుకొని, అధైర్యపడి, తన శక్తిపై విశ్వాసము గోల్పోయి కర్తవ్యము మరచి దిగులుతో చనిపోవును. . . . అట్లే మనుజుని యందు అఖండమైన శక్తిసామర్థ్యములు కలవు. అవి నిద్రాణములై యున్నవి. అవి ఉన్నవని మనకు తెలియదు. ఎవరైన చెప్పినను వారివాక్యములందు నమ్మకముండదు. అట్టిచో ఆ శక్తులెట్లు జాగృతములు కాగలవు? అట్లు అవి జాగృతములు కానందువలననే మనుజుడు అధోగతిని చెందుచు మృత్యుసంసారపథమున బడి గిలగిల తన్నుకొనుచున్నాడు. . . . ఈ వైపరీత్యము తొలగిననే తప్ప లోకమున శాంతిసుఖములకు అవకాశము లేదు.

160. ఆధారభూతుడగు పరమాత్మ లేనిచో ఈ దృశ్యజగత్తు నిర్వీర్యమై, శక్తిరహితమై, క్రియాశూన్యమై యుండును. కరెంటు లేనిచో ఎన్ని బల్బులున్నను ఏమి ప్రయోజనము? అట్లే చైతన్యస్వరూపుడగు పరమాత్మ లేనిచో జగత్తు నిష్ప్రయోజనము.

** (161) మనుజుడు దేవునివైపు ఒక్క అడుగువేసినచో, దేవుడు మనుజునివైపు పది అడుగులు వేసి ముందుకు వచ్చునని శాస్త్రములు వచించుచున్నవి. తన కర్తవ్యమును జీవుడు చేసినచో దేవుడు తన కర్తవ్యమును తాను చేయును.

కొండ దగ్గరకు వెళ్లి కొండపలుకలేదే అని అనవద్దు. నీవు పలికినచో కొండ పలుకును. నీవు ధ్వని చేసినచో కొండ ప్రతిధ్వని చేయును.

162. దేవుడు అందరియందు నున్నాడుకాని అందరు దేవుని యందు లేరు.

163. 'మాకు హక్కులు కావలెను, అధికారము కావలెను, కాని బాధ్యతలు వద్దు' అని యెవరైన అన్నచో అది సంభవమగు విషయముకాదు. అట్లే 'మాకు దేవుడు కావలెను, యోగక్షేమములు కావలెను. కాని భక్తి మాత్రము వద్దు, ధ్యానము మాత్రము వద్దు' అని యెవరైన పలికినచో అది సంభవము కాదు.

164. మేడిపండునందు పురుగులు పుట్టి గిట్టినట్లు ఈ బ్రహ్మాండమున జీవరాసులు అనేకములు పుట్టుచు గిట్టుచు నున్నవి. వారికి పుణ్యములేదు, పురుషార్థము లేదు. ఎంత ఆసక్తితో వారు లౌకిక ప్రపంచమున లౌకికకార్యములందు మెలంగుచుందురో, అంత ఆసక్తితో భగవద్భక్తులు, జ్ఞానులగు మహనీయులు పరమార్థకార్యములందు మెలంగుచుందురు.

165. భక్తి వేఱు, జ్ఞానము వేఱు అని అల్పజ్ఞులు మాత్రము తలంచుదురు. పూవు వేఱు, కాయ వేఱు అని తలంచువారి ప్రజ్ఞ యెటువంటిదో, వీరి ప్రజ్ఞయు అంతమాత్రమే. పూవునుండియే కాయ ఉద్భవించుచున్నది. అట్లే భక్తినుండి జ్ఞానము ఆవిర్భవించుచున్నది.

166. విశ్వమందలి విద్యలన్నిటిని త్రాసుయొక్క ఒక పళ్లెరమున బెట్టి అధ్యాత్మవిద్య ఒక్కదానిని మాత్రము రెండవ పళ్లెరమున బెట్టినచో మొదటి పళ్లెరము పైకిలేచి తన లఘుత్వమును చూపగలదు. దేనిచే జీవునియందలి దైవత్వము వికాసము నొందగలదో దానికే ప్రాధాన్యము కలదు కాని తక్కినవాటికి లేదు.

167. దైవశక్తి ముందు మానవుని శక్తి ఎంత అల్పమైనది? గాలి లేనప్పుడు విసనకఱ్ఱలతో విసరుకొందుము. కాని ఎంత కష్టపడినను ఒకింతమాత్రమే గాలివచ్చును. ఒక్క ఝంఝామారుతము వీచినచో గ్రామగ్రామములు గూడ వ్యాపించునంతటి మహావాయువు ఉద్భూతము కాగలదు. ఇది దైవశక్తి, మొదటిది మనుష్యశక్తి.

168. ఏ ధర్మమైనను అనుష్ఠానమందు దానిని ప్రతిబింబింప జేసికొనిన మాత్రము

ననే ఫలితముల నొసంగగల్గును. దేవుని భజించి జీవులను హింసించినచో భగవంతుడు ప్రీతినొందునా? జీవరాసులన్నియు భగవద్రూపములే. కాబట్టి ఓ సాధకులారా! దేవుని పొందదలంచు మీరు ముమ్ముందు జీవుని ప్రేమింపుడు.

169. పరమార్థసాధన నిప్పుతోటి చెలగాటము వంటిది. బెబ్బులి తోటి యుద్ధమువంటిది. ఏ ఒకింత అజాగ్రత్త చూపినను పొంచియున్న మాయ అమాంతముగ మీద పడి జీవుని భవసాగరమున ముంచివేయును.

170. నాగుపాము మహాప్రమాదకరమగు జంతువైనను మంత్రగాని శక్తిచే నిశ్చేష్టితమై పడియుండును. సింహము మహా హింసకస్వభావము కల్గియున్నను సర్కసులో యజమాని దగ్గర పిల్లివలె అణిగిపడియుండును. అట్లే ఈ మనస్సును ముల్లోకములందలి జీవరాసులందరిని గడగడలాడించినప్పటికిని భక్తియను త్రాటిచే భగవంతుని పాదపద్మములకు కట్టివైచినచో ఇక స్తబ్ధముగా పడియుండును.

171. చెట్టు కొమ్మలు నరికినను, ఆకులు త్రుంచివేసినను చెట్టు చావదు. తుదకు మొదలు ఛేదించినప్పటికిని చావదు. మూలము పెకలించవలెను. అప్పుడే వృక్షము శాశ్వతముగా నశించిపోగలదు. అట్లే ఈ సంసార మహావృక్షమునకు బీజము,మూలము అజ్ఞానము. దానినట్లే యుంచి పైపై పూతలెన్ని పూసినను మానవుడు శోభించనేరడు. అది తొలగిననే మానవునకు దివ్యత్వము, పునర్జన్మరాహిత్యము లభించును.

172. 'శవము, శివము' అనురెండు వస్తువులు ఈ శరీరములో కలవు. అందు శవము నాశ్రయించువారు, అనగా భోగి ప్రకృతిచే చెంపదెబ్బలు తిని మృత్యురూపమగు సంసారమను మహా అఘాతమున పడిపోవును. 'శివము' నాశ్రయించువారు అనగా యోగి అమృతరూపమగు పరమాత్మను పొంది నిత్యనిరతిశయానంద మోక్షసామ్రాజ్యము నధిష్ఠించును.

173. భగవానుడు ఒక వ్యక్తిమాత్రమే యను జ్ఞానమును ఎప్పటికైనను దాటవలెను. వ్యష్టి - సమష్టి, -రెండును అతడేయను విశాలభావము హృదయమున అంకురించవలెను. అపుడే జీవుడు ఆధ్యాత్మికలోకమున ఉపరిస్థానము చేరుకొనును.

174. తిరుగలి యొక్క క్రిందిరాయి నిశ్చలముగా నుండును. పైరాయి తిరుగుచుండును. అట్లున్నందువలననే పిండి విసరుటకు వీలుకలుగుచున్నది. రెండును తిరుగుచున్నను, లేక రెండును నిశ్చలముగ నున్నను పిండి పడదు. అట్లే నిశ్చలుడగు క్షేత్రజ్ఞుడు, చంచలమగు క్షేత్రము- ఈ రెండింటి యొక్క సంయోగమువలననే ఈ స్థావరజంగమాత్మకమగు ప్రపంచమంతయు నావిర్భవించినది. క్రియావంతమై యొప్పచున్నది.

175. ఆధ్యాత్మికరంగములో నేత్రములకంటె శ్రోత్రము ప్రధానమని పెద్దలు చెప్పచుందురు. ఏలయనగా నేత్రముచే చూడబడునది (దృశ్యము) ఎప్పటికైనను నశించును. శ్రోత్రముచే వినునది (గురు వాక్యపబోధములు) మాత్రము హృదయమునందు ప్రవేశించి మనన నిదిధ్యాసములకు, ఆత్మానుభూతికి అవకాశమొసంగ గలదు. అందుచే ఒకవేళ ఎవరికైనను చదువురానప్పటికిని దానివలన చింతలేదు. వారు సద్గురువులయొద్ద, మహాత్ములయొద్ద చక్కగా శ్రవణము చేసి వారుపదేశించిన విధముగా అనుష్ఠించిన చాలును. తరించిపోవుదురు.

176. చందమామ అందరికిని మామయే. అట్లే మోక్షము ప్రతివారియొక్కయు సొత్తు. మునులు నిరంతరము సాధనావశమున దానిని పడయుగలిగిరి. మననము చేయువాడు ముని యనబడును. ఎవ రెవరు పరమాత్మతత్త్వమును, ఆధ్యాత్మికముల, ధర్మసూక్ష్మములను నిరంతరము చింతనచేయుచు అభ్యసించుచునుందురో, వారందరున్ను మునులే యగుదురు.

177. జంతువు లన్నియును, మానవులలో అజ్ఞులగు కొందరును నిరంతరము ' ప్రపంచములో దేహముతో కాలక్షేపము చేయుచుందురు. కవులు, పండితులు మున్నగువారు 'మనస్సు' తో కాలక్షేపము చేయుచుందురు. కాని ఈ మూడింటిని దాటి వానికి సాక్షియగు ఆత్మతో కాలక్షేపము చేయువారు చాల అరుదు. అట్టివారే జ్ఞానులు.

178. ఆత్మకు అడ్డుగానున్న మనస్సును తొలగించుటయే అన్ని బోధలయొక్క సారాంశము. అన్ని సాధనలయొక్క పర్యవసానము. అదియే అమనస్కస్థితి. మనస్సు అడ్డు తొలగినచో శేషించునదే ఆత్మ. అట్టి ఆత్మానుభూతియే మోక్షము.

179.జీవితము కామతృప్తి కొరకు కాదు ఏర్పడినది, కామారి తృప్తికొరకు.

భోగ సంపాదనకొరకు కాదు, యోగసంప్రాప్తి కొరకు. పశువికారమునకు లొంగుట కొరకుకాదు, పశుపతి యనుగ్రహమును పొందుటకు కొరకు - అని వివేకవంతులు తెలిసికొనవలెను.

180. సింహము నిద్రపోవునపుడు చిన్న ఎలుకకూడ దానిపైనెక్కి త్రొక్కుచు సవారిచేయుచుండును. కాని అది నిద్రలేచినచో దాని ధాటికి రాజరాజగూడ గడగడలాడిపోవును. అట్లే జీవుడు అజ్ఞాననిద్రయందున్నప్పుడు కామక్రోధాదిజంతుజాలము పీక్కి పిప్పిచేయును. కాన జనులు మేల్కాంచి తమ జన్మహక్కైన స్వారాజ్యాధిపత్యమును బడయుటకు యత్నింపవలెను.

181. భగవంతుని దృష్టియందు సచ్ఛీలమే ధనము, సదాచారమే సంపద, బ్రహ్మజ్ఞానమే ఐశ్వర్యము. ప్రాపంచిక ధనముతోడి సంబంధము మనుజునకు ఈ శరీరము వరకే. శరీర వియోగముచే ఆ రెండిటికిని ఎడబాటు కలుగును. జ్ఞానసంపద అట్లుకాదు. ఉత్తమ సంస్కారరూపమున అయ్యది, ఆమోక్షము వానివెంటనే యుండి నీడవలె వెంబడించుచు అభ్యుదయపథమున అతనిని ప్రవేశపెట్టుచు తుట్టతుదకు గమ్యమును చేర్చును. కాబట్టి భౌతిక సిరిసంపదలకంటె ఎన్ని రెట్లో శ్రేష్ఠతరమైనది ఈ ఆధ్యాత్మికసంపద.

182. మోక్షమార్గమున ఇంద్రియములు గొప్ప ప్రతిబంధకములుగా నున్నవి. 'పెన్నదాటితే పెరుమాళ్లసేవ' అనునట్లు ఇంద్రియ సమూహమును నిగ్రహించి ఆ అడ్డుగోడను దాటినపుడు మాత్రమే జనులకు దైవసాక్షాత్కారము కలుగగలదు.

183. వ్యష్టిసైన్యము కోట్లసంఖ్యలోనున్నను, మేలుకొనిన ఒక్క మనుజునకు తీసికట్టేయని వివేకవంతులు తెలిసికొనవలెను. భూతాకాశముయొక్క వికారములగు ఆ జగత్పదార్థము లెచట? చిదాకాశస్వరూపమగు పరమాత్మ యెచట? భౌతికశక్తి లెచట? ఆధ్యాత్మికబల మెచట? రెండింటికిని సంబంధమే లేదు. ఒకటి జడమైనది. రెండవది చైతన్యవంతమైనది.

184. నిరతిశయబ్రహ్మానందమునకు దారితీయు దైవసంపదను కాలదన్ని, అనంత యాతనలకు ఆలవాలమౌ అసురసంపద నేల చేపట్టవలెను? ఏ కొంచెము వివేక మున్నను మనుజుడిట్లు ప్రవర్తించునా? సుగంధపూరితమై, దివ్యాలంకారసమన్వితమై, నేత్రోత్సవమైనట్టి నందనవనమును తృణీకరించి కంటకావృతమైన ఘోరారణ్యము నాశ్రయించువాడు మూఢుడుకాక మరి ఎవరు?

185. నీటిలో కుండను పెట్టినచో నీటియందు గుంటగా ఏర్పడును. కాని ఆ కుండను పైకి తీయుగానే ఆ గుంట తత్క్షణమే పూడిపోవును. అట్లే ముముక్షువు తన యంతఃకరణమును బాగుగ పరిశీలించి దానియం దేవైన గుంటలు (loop-holes) ఉన్నచో, దోషము లున్నచో వెనువెంటనే విచారణముచే వాటిని తొలగించుకొని హృదయమును సమముగా, నిర్మలముగా నొనర్చుకొనవలెను.

186. జీవుడు తన యంతఃకరణమును శుద్ధ మొనర్చుటందే విలంబముగాని మోక్షమును పొందుటయందు గాదు. హృదయనైర్మల్యస్థితి యేర్పడినప్పుడు మోక్షము త్రుటికాలములో లభించును. ఫోటో తీయు టంత ఆలస్యము కాదు. సెకండులోని మూడవ భాగమంతకాలము దానికి చాలును. కాని ఆలస్య మంతయు కుర్చీలు సర్దుటలోను, బెంచీలు సరిచేయుటలోను, ముఖవైఖరులను సరిదిద్దుటలోను జరుగుచుండును.

187. 'తేరాహీ తేరా మేరాభీతేరా' - 'నీది నీకే ఉండనీ, దానితో పాటు నాదికూడ నీవే తీసుకో' అని చెప్పువారు సర్వోత్తమ పురుషులు.

'తేరా హీ తేరా, మేరా హీ మేరా' -' నీది నీకుండనీ, నాది నాకుండనీ, నాజోలికి నీవు రావద్దు, నీజోలికి నేనురాను, నీ పొత్తు నాకొద్దు, నాపొత్తు నీకొద్దు - ఈ ధోరణిలో నుండువారు మధ్యరకపు మనుషులు.

'మేరా హీ మేరా, తేరా భీ మేరా' - 'నాది నాకుండనీ, నీది కూడ నాకే రానీ' - అను సిద్ధాంతము ననుసరించువారు కనిష్ఠులు, స్వార్థపరులు, అపరకబంధులు.

188. పెద్ద పెద్ద బ్యాంకులందు రాత్రింబగళ్ళు బంట్రోతులు 'పారా' కాయుచుందురు. ఏలయనగా ఒకింత అజాగ్రతగనున్నచో చోరులు అచటిగల ధనరాసులను అపహరించుకొని పోవుదురు. అట్లే జ్ఞానరత్నాపహరణము కొరకు కామక్రోధాది తస్కరులు అహర్నిశము పొంచియున్నారు. వారిని దరికి చేర్చకుండుటకై జీవులు నిరంతరము సావధానచిత్తులై మెలగవలెను.

189. జాబు వ్రాసినచో తిరుగుజాబు వచ్చును. పిలిచినచో ప్రత్యుత్తరము వచ్చును. అసలు జాబే వ్రాయనిచో అది ఎవరి దోషము? దేవుడు మాత్రము దానికి ప్రత్యుత్తరమెట్లీయగలడు? రైలు ఎక్కినచో గమ్యస్థానమునకు

తీసుకొని పోగలదు. అసలు రైలే ఎక్కనిచో - దానికి ఎవరు ఏమి చేయగలరు? సుఖప్రాప్తికి, నిరతిశయశాంత్యనుభవమునకు, పూర్ణదుఃఖరాహిత్యమునకు భగవానుడు దారి చూపుచుండగా, రెండు చేతులు పైకెత్తి ప్రతిజ్ఞా పూర్వకముగ పలుకుచుండగా, దానిని ఉపేక్షించి నరకద్వారమునే తట్టుచుండినచో ఇక దానికి ఎవరును ఏమియు చేయజాలరు. వారి వారి పతనమునకు వారే బాధ్యులు కాగలరు.

190. తృణముపై మనుజుడు కాలుపెట్టినపుడు అది వంగును. అంతియేగాని ఆ త్రొక్కిన మనుజుని అది బాధింపదు. తృణముయొక్క ఈ అపూర్వ వివేకమును గమనించి బ్రహ్మదేవుడు దానికి పూజలో స్థానము కల్పించి గౌరవించెను! కనుకనే పూజ చేయునప్పుడు గరికను తెప్పించి వాడుచుందురు.

191. దైవముగాని గురువుగాని, మహాత్ములుగాని తనకు మోక్షము సంపాదించి పెట్టెదరని ఎవరైనను అనుకొనినచో వారు భ్రమయందున్నవారే యగుదురు. మోక్షముగాని, జ్ఞానానుభవముగాని 'పర్మిట్టు' వలె ఒకరిచ్చునది, ఒకరు పుచ్చుకొనునది కాదు. అది పెద్దల సహాయముచే, ఈశ్వరానుగ్రహముచే తన యందు తాను తయారుచేసికొను వస్తువు.

192. ఒక చేపను తీసుకొని వెళ్ళి సింహాసనముపై కూర్చుండబెట్టి, వింజామరలు వీచుచు భక్ష్యభోజ్యము లారగింప జేయుచు దానికి రాజమర్యాదలు చేయుచున్నప్పటికిని ఆ చేపకు వానితో కించిత్తైనను తృప్తి కలుగదు. తన స్వస్థానమైన నీటిలో వదలినప్పుడే అది పరిపూర్ణ సంతృప్తిని పొందగలదు. అట్లే జీవుడు తన నిజస్వరూపమైన పరమాత్మను వదలి ఈ దృశ్యప్రపంచమున బడి నానాయాతనలను పొందుచుండ అట్టివాడు తిరిగి తన స్వస్థానమగు ఆత్మయందు చేరినప్పుడే పూర్ణ సౌఖ్యమును పొందగలడు.

193. జీవు డీలోకమునకు ఏతెంచినది శోకించుటకు కాదని ముమ్మాటికి జ్ఞప్తి యుందుంచుకొనవలెను. ఏడ్పును పోగొట్టుకొను ఉపాయమును పెద్దలవలన తెలిసికొని దుఃఖమునకు శాశ్వతముగ తిలాంజలి నొసంగుటకే మానవజన్మ ఏర్పడినదని నిశ్చయించుకొనవలెను. తాను ఏ కాలమందును పరిచ్ఛిన్నుడు కాడనియు, దేహరూపబంధము మధ్యలో వచ్చి మధ్యలో పోవునదనియు, తాను ఉపాధిరహితుడైన సచ్చిదానంద స్వరూపు డనియు పరిపూర్ణముగ

నిశ్చయించుకొనవలెను.

194. నదీప్రవాహమధ్యమున కావలసిన విద్యయేది? ఏ విద్య అత్తరి జీవున కుపయోగించును? 'ఈత' అను విద్య. ఆ విపత్కర సమయమున తర్కముగాని, జ్యోతిషముగాని, హిస్టరీగాని మరేదిగాని జీవుని రక్షింపజాలదు. మునుగువానికి ఈత విద్య యొక్కటియే శరణ్యము. అట్లే జీవుడు సంసారసాగరమధ్యమున గ్రుంకులిడుచున్నాడు. జననమరణ ప్రవాహమున బడి నానాదుఃఖముల ననుభవించుచున్నాడు. అట్టి వానికి తరణోపాయము బ్రహ్మ విద్యయే. అక్షర పరమాత్మ తత్త్వమే. ఆ విద్య యొక్కటియే జీవుని తరింపజేయగలదు. కనుకనే దానికి 'తారక విద్య' యను పేరు గలిగినది.

195. ఒక సుందరమైన కార్డు ఉన్నదనుకొనుము. దాని చుట్టును అనేకనగిషీలు, కత్తిరింపులు, తళుకుబెళుకులు చేయబడినవని ఊహింపుడు. కాని స్టాంపు అతికించకుండ దానిని పోస్టులో వేసినచో గమ్యస్థానము చేరునా? చేరదు. అతి సామాన్యమైన కార్డు అయినను స్టాంపుబిళ్ళ అతికించినచో ఎన్ని వేల మైళ్ళైనను ప్రయాణము సాగించగలదు. అట్లే ప్రాపంచికములైన చదువు సంధ్యలు లేకపోయినను, పవిత్రత, హృదయనైర్మల్యము, బ్రహ్మానుభూతి కలిగియున్నచో ప్రపంచమున కంతకును అతడు వెలుగును ప్రసాదించగలడు. తాను తరించి ఇతరులను తరింపజేయగలడు. శాంతి సుఖములను ఈ జీవితమునందే అనుభవింపగలడు.

196. భగవత్ప్రోక్తమగు వేదవిద్య నభ్యసించుటకుగాని, లేక భగవంతుని పొందుటకుగాని భగవంతుని బిడ్డలే యగుటవలన సర్వమానవులకు గూడ సమానమైన హక్కుగలదు. కావున జాతి మత కుల వివక్షత లేక సాధనచతుష్టయరూప యోగ్యత గలిగియున్నచో సర్వులును ఈ పరమోన్నతమగు బ్రహ్మవిద్యను బడసి జన్మరాహిత్యమును, నిత్యానందపదవిని అధిష్ఠింపవచ్చును.

197. గూడ్సు పెట్టెలపై, 'Return' (త్రిప్పి పంపవలెను) అని వ్రాసి దాని ప్రక్కను ఒకతేది వేయుదురు. అనగా ఆ తేది నాటికి ఆ పెట్టె అరిగిపోవునుగాన దానిని గూడ్సు షెడ్డుకు రిపేరుకుగాను త్రిప్పిపంపవలెనని అర్థము. ఆ త్రిప్పిపంపుతేదిని గూడ్సు పెట్టె తయారైన దినమే నిర్ణయించి దానిపై వేయుదురు. అట్లే బ్రహ్మదేవుడు ఈ దేహ పంజరమును సృష్టిచేసి

ప్రపంచమున వదలిన దినమే దాని నొసటపై 'త్రిప్పివంపవలసిన దినము' గూడ వ్రాసియుండును. అయితే గూడ్సు పెట్టెలపై తేది కనిపించును, జీవుని నొసట కనిపించదు. దానినే బ్రహ్మ వ్రాత, విధి లిఖితము అందురు. కనిపించనంత మాత్రమున అది లేకపోలేదు. మహనీయులందరున్ను తమ జీవిత కాలములోనే ఈ మహాప్రయాణమును గూర్చి యోచింతురు. వార్ధకమురాక పూర్వమే దానిని గూర్చి చింతించి తన్నివారణకు తగిన మందు కనిపెట్టుదురు.

198. మట్టిలో వెదకుచుండినచో మాణిక్యము ఏ అదృష్టవంతునకో లభించవచ్చు. ఏ దురదృష్టవంతునకో లభించకపోవచ్చును. కాని శరీరములో వెదకుచుండినచో, బుద్ధి గుహలో గాలించుచుండినచో ఆత్మయను మాణిక్యము దొరకక పోవుట అనుట ఉండదు. ప్రతివానికి అది లభించును.

199. నీటిలో అనేక క్రిములుండును. అవి సామాన్య నేత్రమునకు కనుపించవు. భూతద్దములో చూచినచో చక్కగా కనిపించును. అట్లే భగవంతుడు అతి సమీపమున హృదయగుహలో కాపురమున్నప్పటికిని జ్ఞాననేత్రముతో చూచినపుడు మాత్రమే గోచరించగలడు. ధ్యాన నేత్రముతో అవలోకించినపుడు మాత్రమే ప్రత్యక్షము కాగలడు.

200. శరీరమును ఎవరును ఉపేక్షించరాదు. శరీరస్థమగు ఆత్మను పొందుటకు శరీరమే శరణ్యము. నంది చెవులగుండా ఈశ్వరుని సందర్శించునట్లు క్షేత్రముగుండా క్షేత్రజ్ఞుని వీక్షించ వలసియుండును. శరీరమను పడవ ద్వారా సంసార సముద్రమును దాటవలసి యుండును. కాబట్టి అద్దాని స్వాస్థ్యమును బహు జాగ్రత్తగ కాపాడుకొనుచు క్రమముగ మనస్సును లొంగదీసుకొని ఆత్మ సందర్శనమును బడయవలసి యున్నది.

201. బియ్యము, రాళ్ళు కలిసియున్నప్పుడు రాళ్ళను చెరిగివేసి బియ్యమును మాత్రము స్వీకరింతుము. పాలు నీళ్ళు కలసి యున్నప్పుడు హంస ఆ రెండిటిని తన ముక్కుతో వేరుచేసి పాలను స్వీకరించి నీటిని విడిచి వేయును. అట్లే పరమ హంసలను వివేకులు సత్యాసత్యములు, క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞులు, దృగ్దృశ్యములు కలసియున్న ఈ ప్రపంచమును తత్త్వ విచారణచే చక్కగ వివేచించి, విభజించి దృశ్యముపై ఆసక్తిని వీడి దృగ్రూపముగు పరమాత్మనే స్వీకరించి తదేకపరాయణులై వర్తించుదురు.

202. సామాన్యముగా లోకములో కోతిగాని, కుక్కగాని, పిరికివారలను చూచినచో తరుముకొనును. ధైర్యముగ నిలబడినవారిని చూచి పారిపోవును. అట్లే జీవుని యందుగల విరుద్ధ శక్తులు (*Negative forces*) దుర్బలులను నానా బాధలు పెట్టును. ధైర్యవంతులకు తలయొగ్గి యుండును.

203. పర్వతారోహకులు శిఖరమును చేరునంతవరకు తమ లక్ష్యము నెరవేరినదని తలంపరు. సంగ్రామమున పాల్గొను సైనికులు శత్రువు జయింపబడునంతవరకు తమ ధ్యేయము సఫలమైనదని భావింపరు. అట్లే ఆధ్యాత్మ మార్గమున నున్నత శీలుడగు సాధకుడు బహుజన్మలనుండియు వేధించుచున్న మాయను, అజ్ఞానమును, ప్రతిపక్షశక్తులను పూర్తిగ తుడిచిపెట్టునంతవరకు తన కర్తవ్యము పరిసమాప్తమైనదని తలంపరాదు.

204. పరుగిడు పందెములో ఏ కొద్దిమందో పాల్గొందురు, పాల్గొనిన కొద్దిమందిలో మధ్యలోనే కొందరు నిలిచిపోవుదురు. చివరివరకు పోరాడి పందెము గెలుచుకొనువారు ఏ ఒక రిద్దరో ఉందురు. వారే ధీమంతులు. విజయలక్ష్మిని వరించువారు వారే. అట్లే ఆధ్యాత్మక్షేత్రమునను అకుంఠితమగు దీక్ష, అప్రతిహతమగు అధ్యవసాయము, తీవ్రమగు పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసము కలవారు మాత్రమే మాయతో చివరివరకు పోరాడి విజయశ్రీని చేపట్టుదురు. అనేకులు మోక్ష ప్రాప్తికై యత్నము చేయుచుండినను, కడవరకు పోరాటము సాగించుచు నిలచిన ఏ ఒకానొక ధీరుడో విజయవంతుడు కాగలుగుచున్నాడు.

205. అనేక జలబిందువులు మేళవించి మేఘముగా ఏర్పడినవి. ఆ బిందువులు లేనిచో మేఘమునకు నామరూపములే ఉండవు. పెక్కు కట్టెలను ఒకచో చేర్చి మండించినచో గొప్ప అగ్ని జ్వాలగా పరిణమించును. ఒక్కొక్క కట్టెను తీసివైచినచో అగ్ని రూపమే మిగులదు. అదే విధముగా జన్మాంతరవాసనలు, అభ్యాసములు, సంకల్పములు చేరి మనస్సునకు రూపము నేర్పరచినవి. కావున అది క్షయించవలెనన్న వాసనలు, సంకల్పములు, క్షయించవలెను.

206. మానసిక శక్తి ఒక 'టార్చి లైటు' వంటిది. దానిని బాహ్యముగ ప్రసరింప చేసినచో ప్రకృతియందు నిగూఢములై యున్న పెక్కు గొప్ప రహస్యములు బయల్పడగలవు. అట్లే దానిని అంతర్ముఖముగ త్రిప్పినచో,

అనగా ఆత్మ పరిశోధన గావించినచో అమూల్యమైన దైవభండార మంతయు సాక్షాత్కరించును.

207. ఎందరో ముముక్షువులు పరమార్థరంగమున ఒకింత అభివృద్ధిని బడసియు, ప్రాపంచిక జనుల సహవాసముచే విషయగర్తమున కూలిపోయిన ఉదంతములు కలవు. 'పరమపద సోపానపటమున' ఎన్నియో నిచ్చెనలు ఎక్కినప్పటికిని ఒక పెద్దపాము నోటిలో పడినచో క్రింది స్థానమునకు వచ్చివేయునుగదా! కనుకనే ముముక్షువులకు సత్సాంగత్యము పరమావశ్యకమని, ముఖ్యావలంబనీయమని శాస్త్రములందు పేర్కొనబడినది.

208. మానవుడు మాధవుడై పరిఢవిల్లుటకు ధర్మ మొకటియే శరణ్యము. ధర్మము జీవుని అతనిలో విలీనమొనర్చి జీవుని, దేవుని ఏకముగా చేసి వైచును. ఇట్టి మహోత్కృష్టమగు ధర్మమును ముముక్షువులు ఏ కాలమందును విడనాడరాదు.



అనుబంధం - 2

నీరాజనం *

మలయాళ మహర్షీణాం శిష్యేషు ప్రథమ స్మృతః।
జయ త్వసౌ మహాన్ విద్యాప్రకాశానందనామకః॥

2

మోక్షశ్రీకంఠహారం శాస్త్రాంగతానాత్మభారం
ప్రాప్త శ్రుత్యబ్ధిపారం చాప్యన్న తత్త్వ ప్రచారమ్।
ధూతా శాపాశబంధం చావిష్కృతాద్వైతగంధం
వందే విద్యాప్రకాశానందం చిదానందకందమ్॥

3

విద్యావల్యా ఉపఘ్నం గీతాప్రబోధే నిమగ్నం
తత్త్వక్షేత్రే చరంతం మోక్షశ్రియై నిష్ఠవంతమ్।
చింతాకాంతారదావం శాస్త్రప్రయోగ ప్రభావం
వందే విద్యాప్రకాశానందం చిదానందకందమ్॥

4

బ్రహ్మజ్ఞానానురక్తం వేదోక్త ధర్మాభిషిక్తం
ద్వంద్వాతీతం చ పూతం ఖ్యాతం చ సద్ధర్మకార్యైః।
భక్తైః కృత్స్నామయూఖైః క్షిత్యాది దర్శాది రిక్తం
వందే విద్యాప్రకాశానందం చిదానందకందమ్॥

* పూజ్యశ్రీ విద్యాప్రకాశానందస్వాములవారిని విషయిస్తూ సంస్కృతాంధ్రాలలో చాలామంది కవులు పందలకొలది పద్యాలు రచించారు. అందులో కొన్నింటిని చరిత్రలో సందర్భానుసారంగా చేర్చడ మైనది. తక్కిన వాటిలో మరి కొన్నింటిని ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాం. ప్రకాశకులు.